

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: 27.12.2011
Sayı: 185

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Görevi Yaptırmamak İçin Direnme Suçlarındaki Artışın Nedenleri ile İşkence ve Kötü Muamele İddiaları Arasındaki İlişkinin Araştırılarak, 'İşkence ve Eziyet' Suçlarının Önlenmesi ve Cezasız Kalmaması İçin Alınacak Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasanın 98 ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

① Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili

② Ali SAĞBAS
Gaziantep Milletvekili

Alaattin YÜKSEL
İzmir Milletvekili

Ali Rıza Çeliker
Mardin M.V.

④ Ali SAĞBAS
Gaziantep Milletvekili

⑤ İnsan Kalkınma
Samsun

AYLIN PAZLIKA
ANK. MV. ⑥ Şahin DOĞAN ŞAFAR
Eğilim ALTAĞ
Eğilim MV.

⑦ Mehmet Volkan Canaloğlu
Trabzon MV.

AYIK ERDEMİR
Bursa MV

⑧ Recep Gürhan
Eskişehir MV.

⑨ Mehmet S. KESİMCİOĞLU
K.ELİ MV.

⑩ Kadir Sökan Ertürk
İstanbul MV.

⑪ Mustafa Arıoğlu
Kocaeli MV.

⑫ Burak Güneş (Kocaeli MV.)

[illegible]

GEREKÇE

2011 Temmuz ayında, İzmir Karabağlar Polis Karakolu'nda elleri kelepçeli olduğu halde iki polis memurunun ağır işkencesine ve kötü muamelesine maruz kalan **Fevziye Cengiz** adlı yurttaşımız hakkında görevli memura mukavemet (görevi yaptırmamak için direnme) ve hakaret suçu iddiasıyla, 6,5 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açılması, buna karşılık mağdurenin şikâyetinin ise savcılık tarafından işkence kapsamında değerlendirilmeyerek, "Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması" suretiyle basit yaralama olarak kabul edilmesi Türkiye'de işkence ve kötü muamele suçlarına ilişkin çok vahim bir tabloyu gözler önüne sermiştir.

Nitekim istatistikler, Türkiye'de son yıllarda işkence ve eziyet suçu nedeniyle açılan davaların sayısının pek değişmediğini, buna karşılık görevi yaptırmamak için direnme (memura karşı mukavemet) suçu nedeniyle açılan davaların sayısının üç kat arttığını göstermektedir.

2003 yılında, 765 sayılı mülga TCK'nın "Hükümet memurları tarafından efrada karşı yapılacak sui muameleler" başlıklı 6. Faslında yer alan 243. ve 245. maddeleri kapsamında karara bağlanan işkence ve kötü muamele suçlarına ilişkin dava sayısı **1141** iken, aynı kanunun memura mukavemetle ilgili 254., 256., 257., 258. 260. ve 271. Maddelerine göre açılan davalardan karara bağlananların sayısı **6243**'tür.

2004 yılında, karara bağlanan işkence ve kötü muamele suçlarına ilişkin dava sayısı **1243** iken, aynı kanunun memura mukavemetle ilgili maddelerine göre açılan davalardan karara bağlananların sayısı **7297**'dir.

2005 yılında, mülga TCK'nın ilgili maddeleri kapsamında karara bağlanan işkence ve kötü muamele suçlarına ilişkin dava sayısı **944** iken, aynı kanunun memura mukavemetle ilgili maddelerine göre açılan davalardan karara bağlananların sayısı **7814**'tür.

2004 yılında kabul edilen ve 1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nda memura mukavemet suçu 265. Maddede "Görevi yaptırmamak için direnme" adıyla düzenlenmiş ve bu suçlara ilişkin dava sayısında belirgin bir artış ortaya çıkmıştır.

Örneğin, **2009 yılında**, 765 sayılı mülga TCK'nın 243. ve 245. maddeleri ile Yeni TCK'nın 94., 95 ve 96. Maddeleri kapsamındaki **işkence ve kötü muamele** suçlarına ilişkin açılan **891** dava karara bağlanmış, 765 sayılı mülga TCK'nın **memura mukavemetle** ilgili 254., 256., 257., 258. 260. ve 271. Maddeleri ile Yeni TCK'nın görevi yaptırmamak için direnme suçunu düzenleyen 265. Maddesi kapsamında ise açılan toplam **24.001** dava karara bağlanmıştır. **2010 yılında** ise bu sayılar sırasıyla **963** ve **24.938** olmuştur.

İlk bakışta, toplumumuza aniden bir cesaret ve memura karşı direnme isteği gelmiş gibi görünmektedir. Oysa memura mukavemet iddiasıyla açılan dava sayısındaki bu çarpıcı artış ile İzmir'de yaşanan olay birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye'de görevli memura mukavemet suçlamalarının, işkence ve kötü muamele suçunun hafifletilmesi, meşru gösterilmesi veya mağdurun sindirilmesi amacıyla savcılar da desteğiyle yoğun bir şekilde kullanıldığı kanısı oluşmaktadır.

İşkence ve kötü muamele yasağı, Anayasamızın 17. Maddesinde ve Türkiye'nin onayladığı temel insan hakları sözleşmelerinde yer alan negatif hakların en önemlilerindendir. Mevzuat bağlamında temel insan haklarını her düzeyde güvence altına almış gibi görünen Türkiye'de uygulamada özellikle güvenlik görevlilerinin kişilere insanlık dışı ve küçük düşürücü muamelede bulunması ve bunun soruşturulmasını engellemek için karşı davalar açarak bir karartma içine girmeleri, bu süreçte savcılardan ve adli tıp yetkililerinden destek görmeleri, TBMM'nin insanlık onuru adına araştırması gereken bir konudur. Asıl olan devletin değil, insanların haklarıdır.